

ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВЖИВАННЯ ПРИЙМЕННИКА *НА* У ПРОФЕСІЙНОМУ МОВЛЕННІ

У статті розглянуто різновиди скалькованих конструкцій у професійному мовленні, наведено нормативні звороти, простежено роль російсько-українських словників у відродженні питомої української лексики, застережено від мовної недбалості.

Ключові слова: прийменник, російські конструкції, українські відповідники, російсько-український словник, текст.

У сучасному українському мовознавстві є три визначення прийменника: як службового слова, як прислівникового узагальненого значення, як аналітичної синтаксичної морфеми. Найчастіше його кваліфікують як незмінне службове слово, що вказує на синтаксичне підпорядкування іменника (або його еквівалентів) іншим словам у реченні чи словосполученні [1: 486].

Прийменникова система української мови має свої особливості, які увиразнюють її самобутність. Та, на жаль, нормативне використання прийменникових конструкцій – одна з найскладніших і першочергових проблем культури мови.

І хоча у прийменниковій системі української мови налічують проти інших частин мови небагато одиниць – понад 220 слів, а в наукових працях А.С. Колодяжного, І.Р. Вихованця, З.І. Іваненко, А.П. Загнітка й інших та вишівських підручниках докладно описано значення прийменників, їх походження, структурні та семантичні типи, правопис, висвітлено закономірності функціонування синонімічних прийменникових конструкцій, автори професійних текстів часто порушують правила використання прийменників, наприклад: *підготовка до психолого-педагогічної діяльності з дітьми у оздоровчих таборах влітку у рамках студентського трудового об'єднання* замість *з дітьми в оздоровчих таборах улітку в рамках*; *безпеки електронних ресурсів бібліотечних установ в межах кожного з напрямків – у межах*; *яка виявилась перш за все у (треба: в) покажчиках змісту видань і мала задовольнити потреби промислових підприємців в (у) різноманітній інформації; отримує допомогу у (в) самореалізації природних задатків; ознайомтеся із уривком історичного документа – з уривком; ознайомити з змістом наказу – зі змістом; набуває чинності із моменту підписання – з моменту; виписка із наказу – витяг із наказу*; неправильно сполучують іменники з прийменниками: *ведучий повинен їх відгадати по наведеним стислим біографічним довідкам* – по-перше, *по довідках*, а по-друге, треба вжити конструкцію з прийменником *за*; *вони проводяться по п'ятницям для всіх поточних виставок* – так само: *по п'ятницях*, але тут – *щоп'ятниці*; буквально перекладають прийменникові

знаходження на канікулах. Знаходження – це дія за знач. знаходити: 1. Шукаючи, виявляти кого-, що-небудь десь. 2. Одержувати, мати, здобувати кого-, що-небудь [14: 646]. То навіщо ж так розтягувати текст, затемнювати свою думку, коли можна сказати простіше і зрозуміліше: **під час канікул**. Або ж порівняймо важкомовний вислів *знаходиться в суперечності з думкою й легкомовну та коротку сполуку **суперечити думці***.

На упорядковану й чітку прийменникову систему нашої мови особливо руйнівню діють скальковані прийменниково-відмінкові сполуки. Багато помилок у професійному мовленні виникає через невмотивоване вживання / невживання прийменника **на**.

Мета статті – означити типові випадки неправильного використання усталених прийменникових конструкцій як наслідок зросійщеного українського мовлення, зорієнтувати читачів на засвоєння граматичних норм літературної мови. Не менш важливе завдання – застерегти й від мовної недбалості, адже бережливе ставлення до мови – не примха вчених-мовознавців, а цивілізована норма, додержання якої є основою мовної культури і фахівця, і пересічного мовця.

Фактичний матеріал цього дослідження становлять науково-гуманітарні тексти й усне мовлення працівників навчальних закладів.

Прийменник **на** дуже широко використовують в усному і писемному мовленні, його вживають лише з двома відмінками: знахідним (**відгук на книгу**) і місцевим (**на громадських засадах**). Але, як свідчать дослідники, серед усіх прийменників саме він засвідчує найбільшу багатозначність, відображає найбільше граматичних значень. Конструкції з ним виражають найрізноманітніші відношення: просторові (**працювати на ділянці**), часові (**призначено на липень**), обставинні (**не з'явитися на роботу**), мети (**подарувати на згадку**), причинові (**сказати на зло**), об'єктні (**схожий на батька**), означальні (**право на відпочинок**), кількісно-означальні (**будинок на чотири поверхи**).

Прийменниковим конструкціям притаманне і явище синкретизму, коли в одній прийменниково-відмінковій формі можуть поєднуватися різні значення: мито на вивіз – на що?, яке?; позначити на мапі – де?, на чому? Описуючи функції полісемантичних прийменників, науковці підкреслюють, що різні лінгвісти по-різному визначають і розмежовують їх. Наприклад, О.М. Гандзюк [2: 30] вважає, що прийменник **на** з іменниками відтворює таку адвербіальну семантику – умови: *Гроші ховай на чорний день та лиху годину як поміч єдину*, а на нашу думку, мети: *ховай (з якою метою?) на чорний день*; допустовості: *І на хитру курку капкан знайдеться, а чому не об'єктні відношення: знайдеться (на кого?) на курку*; способу дії: *Мороз і залізо рве і на льоту птицю б'є, а може, часу: б'є (коли?) на льоту*; мети: *А весняночка на весну каже: «Кидай сани, бери віз, та поїдем на рогіз!»*, *поїдем на рогіз: якщо поїдемо туди, де росте рогіз, то куди? (указує на місце), якщо ж поїдемо, щоб назбирати цієї рослини, то з якою метою?* Отже, семантична конкретизація відношень часто залежить від комунікативних цілей у мовленнєвій ситуації.

Без уваги на специфічні особливості вживання прийменника *на* в українському мовленні автори копіюють російські зразки: *в доход держави (на користь держави)*, *викласти в письмовій формі (викласти на письмі)*, *для першого разу досить (на перший раз досить)*, *за пропозицією студентів (на пропозицію студентів)*, *з великим трудом (на превелику силу)*, *на протязі третього семестру (протягом / упродовж третього семестру)*, *зупинити вибір на другому (вибрати іншого)*, *підписка на газети і журнали (передплата часописів)*, *на предмет одержання (щоб одержати, для одержання)*, *на якій підставі? (з якої рації?; а то / ж / чому так?)*, *на слідуючій неділі (наступного тижня)*, *під кінець року (на кінець року)*, *дебати по доповіді (дебати на доповідь)*, *при першій зустрічі (на першій зустрічі, зустрівшись уперше)*, *повним ходом (на повний хід)*, *всього доброго (на все добре)*. Цьому сприяють і видані в УРСР “нормативні” правописні та російсько-українські словники, яких повно в наших бібліотеках, а фахівець-немовник не підготовлений до критичного сприймання цих лексикографічних праць. Перекладаючи російські слова і звороти, підсоветські словники на перше місце ставили не українські питомі форми, а штучно створені копії російських форм – такого висновку дійшов С. Караванський [7: 14] на підставі своїх спостережень. У цьому легко переконатися, ознайомившись із матеріалом “Російсько-українського словника” в 3-х т., зокрема зі словниковою статтею, у якій розміщено російський прийменник *на* і його українські відповідники, між яких: **ночь на пятое июня** в ніч на п’яте червня, вночі проти п’ятого червня; **на моих глазах** на моїх очах, у мене перед очима, перед моїми очима; **на старости лет** на (при) старості літ; **стол на трёх ножках** стіл на трьох ніжках (з трьома ніжками); **спасибо на добром слове** спасибі на доброму слові (за добре слово) [11: II: 1]; а також іншими статтями: **жить на свои средства** жити на свої кошти (своїм коштом, на свій кошт) [11: III: 458]; **в противовес чему** у (на) протигагу чому [11: III: 65]; **быть на приёме у кого** бути на прийомі у кого [11: II: 864].

Ці та багато інших прикладів якнайкраще відбивають позицію тодішніх лексикографів: «~им (русским – 3.С.) **языком говорить, сказать перен.** ясно (зрозумілою мовою, людською мовою) говорити (казати), сказати» [11: III: 264].

Укладачі деяких сучасних російсько-українських словників усе ще вдавалися до механічних перекладів. Пор.: **на моих глазах** у мене перед очима, на моїх очах [9: 206]; **быть на приёме у кого** бути на прийомі у кого [9: 397]; **жить на свои средства** жити на свої кошти (своїм коштом, на свій кошт) [4: 356]. Більшою мірою відроджують і узаконюють питому українську лексику перекладні словники нового покоління. Так, «Російсько-український словник ділового мовлення» не наводить скалькованих конструкцій, зафіксованих у вище зазначених словниках, а подає: **бути прийнятим ким** [18: 343]; **на протигагу цьому** [18: 367]; **своїм коштом** [18: 431]. Точніші переклади невдало перекладених у нормативних словниках російських слів, граматичних форм та ідіом знаходимо й у «Російсько-українському словнику складної лексики» С. Караванського: **на свои средства** своїм коштом [6: 601]; **на своем содержании** своїм коштом [6: 587]. Варто швидше повертати в нашу мову

малярстві виступають синтаксичними синонімами [3: 278]. Словник за ред. Б. Грінченка зафіксував лише розумітися на чому [13: 60]. Новіші видання подають теж одну синтаксичну сполучуваність цих дієслів з місцевим відмінком іменників та прийменником на, пор.: *розбираться в чём* розумітися на чому, давати собі раду з чим [18: 375], *я плохо понимаю музыку* я не розуміюся на музиці [18: 307], *яка, на нашу думку*, і має перспективу утвердитися як єдиний національний еквівалент.

Буквальний переклад можна простежити на багатьох прикладах. За типовий зразок такої словотворчості правлять точні копії російських еквівалентів слова: *в знак* (*в знак вдячності, в знак пошани, в знак згоди*), а по-нашому – **на знак**, *в честь* (*в честь прибуття, в честь свята*) – **на честь**, *в адрес* (*в адрес ювіляра, сказав у мій адрес*) – **на адресу**, *в силу* (*в силу закону*) – **на підставі**, *в пользу* (*в пользу конкурента, в нашу пользу, в його пользу*) – **на користь**, *в противагу* (*в противагу їй, в противагу розпорядженню*) – **на противагу**, *во главе* (*во главе з начальником, во главе з ректором*) – **на чолі**.

Узявши за зразок російські сполуки з прийменником для, що означають умістилища, посудини, меблі, призначені містити об'єкти, мовці створюють штучні звороти: *корзина для винограду* – **кошик на виноград**, *стакан для чаю* – **склянка на чай**, *бутылка для пива* – **пляшка на пиво**, *тканина для сукні* – **тканина на сукню**, *ящик для жалоб* – **скринька на скарги**, *шкаф для паперів* – **шафа на папери**, *шафа для одягу* – **шафа на одяг**.

Словосполучення на кшталт *для початку, для виконання вимог, для відшкодування втрат, для його задоволення, для першого разу, для свого часу* проникли в українську мову теж під впливом російської, пор.: *для начала, для исполнения требований, для возмещения убытков, для его удовольствия, для первого раза, для своего времени*. Нормативними є: **на початок, на виконання вимог, на відшкодування втрат, йому на втіху, на перший раз, на свій час**.

У довідково-інформаційному документі варто висловлювати свій погляд **на висновок**, а не висловлювати своє відношення до висновку.

Без належних підстав автори використовують прийменники за, з у словосполученнях *за вимогою однієї із сторін, за вимогою керівника відділом, план роботи за 2010/11 навч. рік, погоджуватися з думкою, з першого погляду* замість **на: на вимогу однієї зі сторін, на вимогу керівника відділу, план роботи на 2010/11 навч. рік, приставати на думку, на перший погляд**, але не *женитися на однокурсниці, а одружитися з однокурсницею*.

Хоча науковці неодноразово звертали увагу на правомірність використання граматичної форми в Україні з погляду системи, норми та історії мови [16: 15–16], у текстах натрапляємо на «єдино нормативну» *на Україні: Незважаючи на таке коло питань вокальної педагогіки на Україні, її характерні риси та ознаки ще недостатньо досліджені*.

М.І. Зубов ще раз пояснив семантичне підґрунтя того, чому слід розмежовувати ці форми. Український прийменник у (в) та його російський відповідник в, сполучаючись із місцевим відмінком і беручи участь у вираженні просторових відношень, підкреслюють певну доцентрову організацію позначуваного топосу, периферія якого від своїх меж тяжіє до центру,

організується тим центром. Прийменник *на* в сполученні з місцевим відмінком в українській мові також здатний передати тотожні значення топосу, але в цьому разі підкреслюється саме просторовість певної події, предмета, явища безвідносно до центру [5: 32–33]. Отже, укр. *в Україні*, рос. *в Украине*. Водночас учений нагадує і нашим московським колегам, які прагнуть не допустити використання в російській мові Росії форми *в Украине* і проголошують натомість форму *на Украине* єдиною нормативною, що «вживання форм *в Україні (в Украине)* та *на Україні (на Украине)* не є проблемою граматичної норми обох мов, не є і проблемою мовної правильності чи неправильності. Проблема лише в тому, що сьогодні в поглядах на вживання обох форм поляризувалися дві позиції: гаслом української позиції є доцентровий за значенням прийменник *в (у)*, який підкреслює самостійну державність України, тоді як протилежним гаслом стала форма *на Україні*, селективно з двох можливих варіантів успадкована Радянським Союзом від імперської Росії. Підкреслено принципове вживання цієї форми символізує небажання (пряме чи приховане) визнавати українську незалежність. Перед нами, таким чином, відносно рідкісний випадок, коли ...граматична форма стає ідеологемою...» [5: 37–38].

Прийменники *на* та *в (у)*, що виражають просторові відношення, утворюють синонімічний ряд. Уживаючи їх, важливо зважати на лексико-граматичну сполучуваність прийменниково-відмінкової форми з головним словом у конкретному словосполученні. Так, прийменники зі значенням місця можуть передавати контактні відношення (лежить на столі, але в кишені); сполучаючись із місцевим відмінком, передають місце дії (росте в полі, лежить на столі), зі знахідним – напрям руху (побіг у поле, поклав на стіл) [15: 202–203]. Невраховування цієї вимоги породжує непереконливі висновки: «Якщо ж об'єкт, до якого спрямований рух, не мислиться як самостійне ціле, а виступає лише його частиною, у такому випадку потрібно вживати прийменник *на*, а саме: слово *бібліотека* мислиться як самостійний об'єкт з чітко визначеними стінами межами, тому говоримо *в бібліотеці*, коли ж ідеться про елементи об'єкта, які не усвідомлюються нами як самостійні, уживаємо *на полицях, на підлозі, на стінах*» [8: 52] і далі: «Прийменник *на* слід уживати й тоді, коли об'єкт мислиться безмежним, великим, не окресленим чіткими межами, наприклад, *на морі, на вулиці, на небі*» [8: 52].

Це твердження беззаперечно прийняти не можна, адже йому суперечать живомовні процеси та мовно-літературний досвід української класики. Пригадаймо досконалі за формою українські народні загадки, прислів'я, приказки, фразеологічні звороти: Вдень у небі гуляє, а ввечері на землю сідає (Сонце); На татарському полі попутані коні, / Вузлики знать, та не можна розв'язать (Небо і зорі); Краще синиця в жмені, ніж журавель у небі; У голові думу, як на небі шуму; На сьомому небі бути; Крапля в морі; Душа злетіла на небо; Попасти пальцем у небо. Знаходимо синонімічні форми й у мові творів майстрів художнього слова: Та ось і наша шаланда. Її хазяїн уже давно виїхав у море й наловив скумбрії (Яновський); Високо-високо на темному небі сіяла велика ясна зоря (Леся Українка); Уже зірниця / На небі ясно зайнялась; Шукав

долі в чужім полі / Та там і загинув; На чужому полі / Не співають веселої / В далекій неволі; І сонце спатоньки зове / У синє море; Посиджу трішки, погуляю, / На степ, на море подивлюсь (Шевченко).

Звернімо увагу на ще один досить часто уживаний покруч *на протязі*. Треба уникати буквального перекладу російської сполуки *на протяжении*, бо він спотворює висловлювану думку. Протяг – це різкий струмінь повітря, що продуває. Можна сидіти на протязі (рос. на сквозняке) біля вікна. У конструкціях, що позначають межі тривалості якоїсь дії чи явища, уживають прийменник **протягом** чи синонім **упродовж** з родовим відмінком іменника. Отже, не *на протязі слідуєчой неділі*, а **протягом (упродовж) наступного тижня**, *на протязі дії договору – протязі п'яти днів* – **оплатити заборгованість протягом п'яти днів**, *на протязі слідуєчого кварталу – протязі наступного кварталу*, *на протязі звітного періоду – протязі звітного періоду*, *на протязі текуєчого року – протязі поточного року*, *на протязі навчання – упродовж навчання*, *на протязі 2009/10 навч. року – упродовж 2009/10 навч. року*, *на протязі десяти днів – упродовж десяти днів*, *на протязі цих років – упродовж цих років*, *на протязі чотирьох років – упродовж чотирьох років*.

Російським впливом можна пояснити конструкції дієслово + прийменниково-відмінкова форма, що описують дію трьома словами (дієсловом, яке вказує лише те, що щось відбувається, і прийменниковою формою іменника, яка показує, що саме відбувається), серед яких й усталені дієслівно-іменникові звороти. Українська мова уникає задовгих виразів, їй властивіші коротші форми. Мовознавці рекомендують замість таких мовних конструкцій уживати лаконічний засіб позначення дії – дієслово. Тож має бути: **очолювати**, а не *ставати на чолі*, **переказувати** – *передавати на словах*, **оштрафувати порушника** – *накласти штраф на порушника*, **утримуватися** – *находитися на утриманні*, **поступатися** – *йти на поступки*, **опікуватися** – *мати на опікуванні*, **допомогти** – *прийти на допомогу*. Українські дієслівні відповідники до російських словосполук значно простіші й милозвучніші, не перевантажуймо тексти складними та ще й привнесеними в нашу мову колишніми «нормалізаторами» зворотами.

Є національні еквіваленти й до таких штучних, буквальних відповідників, як *робити на дому*, *податок на осіб*, *на ділі доказувати*, *право на укладання (складання) контракту*, *падкий на гроші*, *падкий на втіхи*, *на зворотному шляху*, *на час відсутності*, *на виконання*. Їм на зміну мають прийти: **працювати вдома (дома)**, **податок з осіб**, **ділом доводити**, **право з укладання контракту**, **жадібний до грошей**, **ласий (охочий, жадібний) до втіх**, **по дорозі назад, за відсутності, до виконання**.

Для позначення часу, відрізка часу, а також різних обставин, способу та засобу дії часто недоречно вживають звороти з прийменником *на*, одначе в українській мові доцільніше використовувати безприйменникові конструкції: *на слідуєчий рік*, *у наступному році* – **наступного року**, *на прошлій неділі* – **минулого тижня**, *на тій неділі* – **того тижня**, *на слідуєчий неділі* –

наступного тижня, на минулій неділі – минулого тижня, на третій день – третього дня, на слідуєчий понеділок – наступного понеділка, на днях – цими днями, прилетіти на літаку – прилетіти літаком, плисти на пароплаві – плисти пароплавом, розмовляти на трьох мовах – розмовляти трьома мовами, спілкуватися на рідній мові – спілкуватися рідною мовою, навчатися на рідній мові – навчатися рідною мовою, перевести на англійську мову – перекласти англійською мовою, писати на російській мові – писати російською мовою. Щоб сказати, якою мовою спілкуються, крім прийнятного для всіх стилів безприйменникового орудного відмінка іменника, маємо ще синонімічні засоби: прислівники на зразок по-українському, по-німецькому, по-французькому типові для публіцистичного та усно-розмовного стилів; прислівники на -ськи, -цьки, зьки – ознака переважно розмовного стилю: розмовляти по-українськи, по-німецьки, по-французьки [3: 242]. До цих синонімічних рядів належать і периферійні слова типу занглійська, зукраїнська. Отже, в українському синонімічному ряду, наприклад, **говорить по-русски** говорити російською мовою (по-російськи, по-російському, зросійська) [18: 312], члени якого стилістично диференційовані, домінантою є словосполучка (*російською мовою*).

Невдалими кальками з російської мови є такі сполуки слів з прийменником під, як *під свою відповідальність, під час відпочинку, під ранок*. А нормативні українські відповідники: **на свою відповідальність, на відпочинку, на ранок**.

Дуже часто мовці використовують скальковану з російської мови форму місцевого відмінка з прийменником по замість питомої знахідного відмінка з прийменником на: *звертатися по телефону – звертатися на телефон, по Вашому бажанню – на Ваше бажання, по запрошенню президента – на запрошення президента, по клопотанню – на клопотання, по місту роботи – на місце праці, резолюція по доповіді – резолюція на доповідь, зауваження по темі – зауваження на тему, дискутувати по темі – дискутувати на тему, автобус по заказу – автобус на замовлення, концерт по заявкам – концерт на замовлення, по нинішнім часам – як на сьогодні, як на тепер, як на теперішній час, по першому вимоганні – на першу вимогу, по сторонам – на боки (сторони), по власному розсуду – на власний розсуд, назвати по прізвищу – назвати на прізвище, називати по імені – називати на ім'я, по виду, по вигляду – на вигляд, по всім питанням відповів – на всі питання відповів, по місцям сіли – на місця сіли, по пропозиції головуєчого – на пропозицію голови, по чийй просьбі – на чие прохання, по вкусу – на смак, вислати по адресу – надіслати на адресу, звертатися по адресу – звертатися на адресу й рідше замість форми місцевого відмінка з прийменником на: *живу по вулиці – мешкаю на вулиці, лічити по пальцям – лічити на пальцях* та безприйменникової форми орудного відмінка: *об'яви приймаються по телефону – оголошення приймаємо телефоном*.*

Трапляються й помилкові форми *при в'їзді, при вході, при виході* замість правильних конструкцій **на в'їзді, на вході, на виході**.

Відгук пишуть *на проект, на статтю, на автореферат*, а не *про проект, про статтю, про автореферат*.

Прикметник багатий керує безприйменниковим орудним відмінком і синонімічною прийменниково-відмінковою сполукою на + знахідний відмінок: *багатий подіями – багатий на події*. У фаховій мові частіше подибуємо безпосереднє керування: багатий історичними фактами, багате ігровими моментами, багате різними видами діяльності. Вибираючи форму керування, як відзначають автори Довідника з культури мови, перевагу зазвичай віддають прийменниково-відмінковій формі [3: 234].

Самобутню фразеологічну систему української мови разюче спотворюють чужі конструкції – буквальні переклади, які порушують внутрішню суть нашої мови, руйнують її, негативно впливають на процес розумової діяльності. У професійному мовленні чи не найбільше помилок припадає саме на вживання ненормативних фразеологізмів. Наводимо приклади таких мовних недоладностей і їхніх правильних варіантів: *на ділі – насправді, на диво – напрочуд, навдивовижу, на людях – серед (між, межі) людей, на пам'яті – за пам'яті, на радостях – з radoцив, радіючи, на чистоту – відверто, як на духу, на скору руку – нашивидкуруч, на худий кінець – у найгіршому разі, на той випадок – про той випадок, на всякий випадок – про всяк випадок, на ніч глядя – проти ночі, на зворотному путі – по дорозі назад; повертаючи (вертаючись) назад, на перших порах – перший час, на початку, спочатку, спершу, перш, як на підбір – один (одна, одно) в один (одну, одно); як один (одна, одно), як (наче) дібрані, на проізво́л судьби – напризволяще, на роду написано – так судилося, на руку кому – зручно кому, на самому ділі – (а) насправді, на цей щот – щодо цього, бути на хорошому рахунку – мати добру репутацію (славу), викликати на себе підозру – викликати до себе підозру, стояти на своєму – правити своє, звернути на себе увагу – повернути до себе увагу, собі на умі – хитрий, заслуговує уваги – заслуговує на увагу (вартий уваги), відкладати в довгий ящик – відсувати на безрік, що стосується мене – як на мене, щодо мене, власними вухами почути – на власні вуха почути, бачити власними очима – бачити на власні очі, у загальних рисах – на загал, при одній думці про... – на саму думку про..., в виду мати – на увазі мати.*

З огляду на те, що національна специфіка мови виразно окреслена безпосередньо в стійких сполученнях слів, і особливо у фразеологізмах, одним із найневідкладніших завдань сучасного мовознавства є утвердження своїх синтаксичних ресурсів.

Спотворені конструкції підточують структуру української мови, а потрапляють вони у професійне мовлення через незнання його носіями системної організації прийменникового складу. Щоб урятувати нашу мову від руйнації й денационалізації, зберегти її самобутність, уникаймо іноземщини, сурогатних зворотів, послуговуймося питомими засобами. І тут важливо націлювати мовців на засвоєння сучасних літературних норм, а отже, навчати їх правильно вибирати й користуватися лише тими працями, які «покликані наповнити слово правдивим значенням, надати органічної будови, притаманної форми і легкої сполучуваності в текстах та усному мовленні, а відтак

15. Сучасна українська мова: Підручник / О.Д. Пономарів, В.В. Різун, Л.Ю. Шевченко та ін.; За ред. О.Д.Пономарева. – К.: Вид-во «Либідь», 1997. – 400 с.
16. Тараненко О.О. На теми сучасного українського ономастикону: тенденції конотативних нашарувань / О.О. Тараненко // Мовознавство. – 2010. – №1. – С. 14–36.
17. Фаріон І.Д. Словники ХХ століття крізь призму лінгвоциду / І.Д. Фаріон // Український смисл. – 2008. – №3–4. – С. 24–43.
18. Шевчук С.В. Російсько-український словник ділового мовлення. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Вид-во «Вища шк.», 2008. – 487 с.

Calqued varieties in professional speech are studied, normative speech turns are given, the role of Russian-Ukrainian vocabularies in original Ukrainian lexics riviving is studied, speech carelessness is warned in the article.

Key words: preposition, Russian construction; Ukrainian equivalents, Russian-Ukrainian dictionary, text.